

→ P. Rusoch - P. Kucera → Pt
P. IP → rnb dla pt interesów + stanów 1261

Minister Zdrowia

ZPP.62.67.2025.DL

Warszawa, 08 lipca 2025

Pan

Piotr Kuczera

Przewodniczący

Śląskiego Związku Gmin i Powiatów

Szanowny Panie Przewodniczący,

odpowiadając na pismo z dnia 18 czerwca 2025 r. w sprawie potrzeby zmiany przepisów dotyczących realizacji przez gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych obowiązków wynikających z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (znak: L.dz./83/PK/18062025), uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

W przedstawionym stanowisku opisano trudności jakie mają gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych w kontekście ich działania w oparciu o art. 24 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zwanej dalej „ustawą”. Niemniej jednak część stanowiska wskazuje na trudności w znalezieniu biegłych i braku instrumentów pozwalających zobowiązać specjalistów do współpracy z gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, a w części postuluje się o wyposażenie gminnych komisji w narzędzia prawne umożliwiające skuteczne kierowanie na badania przez biegłego lub rozszerzenie katalogu podmiotów uprawnionych do kierowania na takie badania o sądy. Wydaje się, że czym innym jest zobowiązanie biegłych do współpracy z gminną komisją, a czym innym jest kwestia kierowania na badanie przez biegłego.

Mając na uwadze przedstawiony problem Ministerstwo Zdrowia zwróciło się z prośbą o opinię Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (KCPU), jednostki podległej Ministrowi Zdrowia wyspecjalizowanej w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów

telefon: +48 22 250 01 46
adres email: kancelaria@mz.gov.pl
www.gov.pl/zdrowie

ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

Śląski Związek Gmin i Powiatów w Katowicach	
Wpł. dn.	22/07/2025 - 24.07.25
L.dz.	578

sol
P

związanych z uzależnieniami, uwzględniając doświadczenia ze współpracy z gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych w kraju.

Z doświadczenia KCPU wynika, że gminne komisje najczęściej zgłaszały problemy związane z wynagrodzeniem dla biegłych, tj. biegli nie chcieli wydawać opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu za stawki przewidziane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 kwietnia 2024 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym. Mając na uwadze powyższe, KCPU wskazywało, że ww. rozporządzenie nie musi być stosowane przez gminne komisje. Wspomniane wyżej rozporządzenie odnosi się do biegłych powołanych przez sąd wydających opinię w postępowaniu cywilnym, wskazane procentowe kwoty bazowe wynagrodzenia za wykonaną przez biegłego pracę w postaci badania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu można potraktować pomocniczo. Jednakże gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych w momencie, gdy kieruje daną osobę na badanie przez biegłego nie ma obowiązku bezwzględnego ich stosowania, tym bardziej, że czynności prowadzone przez komisję w przedmiocie złożenia wniosku do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego nie są elementem postępowania cywilnego.

Ponadto w korespondencji z gminnymi komisjami, KCPU wskazywało na treść art. 24 ustawy który stanowi, że „osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, kieruje się na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego”. Na badanie, o którym mowa w art. 24 ustawy, kieruje gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych właściwa według miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy, na jej wniosek lub z własnej inicjatywy (*vide* art. 25 ustawy). Literalne brzmienie wskazanego powyżej przepisu wskazuje zatem na obowiązek skierowania przez gminną komisję wskazanej powyżej osoby na badanie przez biegłego. Należy jednak pamiętać, że przepis art. 26 ust. 3 ustawy wyraźnie wskazuje, że „do wniosku dołącza się zebraną dokumentację wraz z opinią biegłego, jeżeli badanie przez biegłego zostało przeprowadzone”. Zatem ustawodawca przewidział możliwość, że badanie przez biegłego nie zostanie wykonane (czy ze względu na niestawiennictwo osoby uzależnionej czy mimo stawiennictwa – odmowy poddania się badaniu). Jednak stanowczo należy zaznaczyć, że wobec faktu, iż gminna komisja obligatoryjnie kieruje osobę uzależnioną na badanie przez biegłego – do wniosku powinna zostać dołączona dokumentacja, z której wynika, iż gminna komisja podjęła próby powołania biegłego i przeprowadzenia ww. badania. Z kolei z § 6 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia

27 grudnia 2007 r. w sprawie biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu wynika, że „jeżeli osoba badana odmawia poddania się badaniu, utrudnia jego przeprowadzenie lub z innych powodów nie jest możliwe ustalenie wniosków diagnostycznych, biegły ogranicza swoje czynności do możliwych w danej sytuacji i wzmiankuje o zaistniałych okolicznościach w sporządzonej opinii”. Zatem, gminna komisja może skierować wniosek do sądu bez dowodu powołania biegłego, natomiast musi liczyć się z odrzuceniem wniosku przez sąd w takiej sytuacji (braki formalne), chyba że dołączy dowody, z których wynika, że biegły został powołany, lecz badanie nie odbyło się (notatka biegłego, że osoba badana nie stawiała się, zwrotne potwierdzenia odbioru zaproszenia osoby, której postępowanie dotyczy na badanie, itp.).

Warto natomiast pamiętać, że gminna komisja zobligowana jest powołać biegłych wpisanych na listy biegłych innych sądów okręgowych (niekoniecznie sądu właściwego miejscowo), oraz że nie jest związana wysokością stawek wskazaną przez sąd okręgowy (czyli stawką wynikającą z rozporządzenia wydanego na podstawie ustawy o opłatach w sprawach cywilnych) – stawki określone w ww. rozporządzeniu będą natomiast wiązały sąd (w sytuacji, gdy sąd powoła biegłego na etapie postępowania sądowego).

Co istotne, w odniesieniu do postulatu dotyczącego „rozszerzenia katalogu podmiotów uprawnionych do kierowania na takie badania o sądy”, wskazać należy, że znajduje on odzwierciedlenie w brzmieniu art. 27 -28 ustawy:

„Art. 27 1. W razie gdy w stosunku do osoby, której postępowanie dotyczy, brak jest opinii biegłego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, sąd zarządza poddanie tej osoby odpowiednim badaniom.

2. Sąd może, jeżeli na podstawie opinii biegłego uzna to za niezbędne, zarządzić oddanie badanej osoby pod obserwację w zakładzie leczniczym na czas nie dłuższy niż 2 tygodnie. W wyjątkowych wypadkach, na wniosek zakładu, sąd może termin ten przedłużyć do 6 tygodni.

3. Przed wydaniem postanowienia sąd wysłuchuje osobę, której postępowanie dotyczy.

4. Na postanowienie zarządzające oddanie pod obserwację do zakładu przysługuje zażalenie.

Art. 28. 1. W razie zarządzenia przez sąd badania przez biegłego lub oddania pod obserwację w zakładzie leczniczym osoba, której postępowanie dotyczy, obowiązana jest poddać się badaniom psychologicznym i psychiatrycznym oraz zabiegom niezbędnym do wykonania podstawowych badań laboratoryjnych pod warunkiem, że są dokonywane przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje zawodowe z zachowaniem wskazań wiedzy lekarskiej i nie zagrażają zdrowiu tej osoby.”.

Podsumowując powyższe, przyjmując, że problemem jest brak chęci współpracy biegłych z gminnymi komisjami z uwagi na wysokość wynagrodzenia wynikająca z ww. rozporządzenia, to pomocne może okazać się powyżej przedstawione wyjaśnienie oparte na stanowisku KCPU. Jeżeli problem stanowi brak biegłych w okręgu wskazane jest, aby wystąpić do biegłych z spoza okręgu. Lista biegłych jest publikowana w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Natomiast jeżeli brak współpracy wynika z innych czynników, to wartym rozważenia wydaje się przeanalizowanie możliwości wprowadzenia regulacji podobnej do tej, jaka znajduje się w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie biegłych sądowych, z której wynika, że biegły nie może odmówić wykonania należących do jego obowiązków czynności w okręgu sądu okręgowego, przy którym został ustanowiony, zleconych przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze w sprawach karnych, z wyjątkiem wypadków określonych w przepisach regulujących postępowanie przed tymi organami.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Wojciech Konieczny
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/